

Висновки

В результаті проведених досліджень доведена актуальність використання інструменту енергетичного аудиту на підприємствах автомобільного транспорту в сучасних умовах, визначена його сутність саме для АТП та розглянута методологія його проведення, а саме: окреслені основні цілі, об'єкти та параметри оцінки енергоефективності та ефективності експлуатації парку рухомого складу; запропоновані етапи проведення аудиту (алгоритм). Цей алгоритм надає загальний огляд того, як проводиться енергетичний аудит на підприємствах автомобільного транспорту. Конкретні деталі та етапи можуть варіюватися залежно від конкретних потреб та особливостей кожного підприємства.

Література

1. Практичний посібник з енергетичного аудиту промислових підприємств. під заг. ред. Н. Усенко та А. Чернявського. Київ: Проект «Консультавання підприємств щодо енергоефективності», 2020. 280 с.
2. Гарбар Ю.С., Матвійчук Є.Р. Роль енергетичного аудиту в системі енергетичного менеджмента. *Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ (27-28 квітня 2020 р.)*. Вінниця, 2020. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2020/paper/view/10300> (дата звернення: 20.02.2024).
3. Shapiro, Ian M. (2016). *Energy Audits and Improvements for Commercial Buildings*. Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey. 375 p.

ФІНАНСУВАННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ПРОЄКТІВ

Кирчата Ірина Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки і підприємництва,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет,
e-mail: kirchatayairina@ gmail.com; ORCID: 0000-0002-0270-1586.

Шершенюк Олена Миколаївна, – кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки і підприємництва
Харківський національний автомобільно-дорожній університет,
e-mail: sheralyona@gmail.com; ORCID: [0000-0002-9959-2725](https://orcid.org/0000-0002-9959-2725).

Сучасна економіка України включає в себе багато складних аспектів, які включають питання енергоефективності, екологічності та соціальної відповідальності, а тому, як і будь-яка інша країна, повинна реагувати на ці виклики, оскільки вони впливають на її конкурентоспроможність, стабільність і сталість економічного розвитку.

Енергоефективність в економіці допомагає зменшити витрати ресурсів і знизити негативний вплив на довкілля, що в свою чергу може позитивно позна-

читися на конкурентоспроможності країни і на загальному рівні життя громадян. Екологічні питання стають все більш важливими для сучасних економік, оскільки світ стикається з проблемами забруднення довкілля та змін клімату.

Проте, саме енергоефективність стає ключовим аспектом сучасного світу, де розумне використання енергії стає не лише економічно вигідним, але й необхідним для забезпечення сталого розвитку та збереження навколишнього середовища.

Українські підприємства мають потенціал для можливої економії енергоресурсів і, відповідно, власних коштів, а впровадження енергоефективних заходів може допомогти підприємствам значно зменшити витрати на енергію, підвищити їх конкурентоспроможність і зменшити негативний вплив на навколишнє середовище, зокрема завдяки:

- модернізації обладнання та технологій;
- впровадженню енергозберігаючих технологій (LED-освітлення, інтелектуальні системи управління енергоспоживанням);
- оптимізації виробничих процесів та економії споживання ресурсів;
- підвищенню енергоефективності будівель і споруд (утеплення будівель, встановлення енергоефективних вікон та ізоляційних матеріалів);
- залучення фахівців з енергоефективності для виявлення потенційних джерел енергозбереження та розробки плану дій для їх реалізації.

Фінансування енергоефективних проєктів виступає критичним фактором у реалізації цієї мети, що має великий потенціал для покращення енергетичної ефективності, а розвиток ефективних фінансових механізмів та створення сприятливого інвестиційного середовища є важливими кроками на шляху до сталого розвитку та збереження навколишнього середовища для майбутніх поколінь.

Крім того, інвестиції в енергоефективність можуть приносити значні економічні та соціальні вигоди в довгостроковій перспективі, що робить їх важливим елементом стратегії розвитку підприємства. Ефективні проєкти з енергоефективності є інвестиційно привабливими саме завдяки зменшенню витрат на енергію та збільшенню прибутку в результаті зменшення витрат в перспективі, а тому інвестори набувають можливості отримати стабільний прибуток.

При фінансуванні енергозберігаючих заходів на підприємствах, промислових зокрема, використовуються наступні джерела [1,2]:

- державний фонд енергозбереження (кошти, отримані за видачу центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, документів дозвільного характеру; добровільні внески підприємств, установ, організацій та громадян;
- власні кошти підприємств включають амортизаційні відрахування та запланований прибуток (внески учасників та засновників, реструктуризація активів, реінвестування прибутку, амортизаційні відрахування);
- позикові кошти підприємства (банківські кредити, кошти міжнародних фінансових організацій, венчурні фонди);
- державний бюджет України;

– місцеві бюджети, видатки яких спрямовуються на забезпечення розвитку територіальних громад, стимулювання підприємницької діяльності впровадження енергоефективних проектів, надання соціальних послуг населенню, вирішення економічних і соціальних проблем на територіальному та місцевому рівнях;

– міжнародні фінансові установи (МФУ) також надають підтримку проектам державного сектора з вигодами в частині енергоефективності (міжнародна грантова підтримка, міжнародні донорські організації).

Грантова підтримка є одним із найбільш привабливих інструментів фінансування для енергоефективних проектів, оскільки не потребує повернення коштів і може значно зменшити фінансові бар'єри для реалізації таких проектів.

Багато країн мають спеціальні програми та ініціативи, які надають гранти для енергоефективних проектів, а міжнародні організації, такі як Європейський Союз, Світовий банк та Європейський банк реконструкції та розвитку, надають фінансову підтримку для енергоефективних проектів у країнах з розвинутою і економікою, що розвивається.

Окремо доцільно виділити міжнародні приватні фонди та благодійні організації надають гранти для енергоефективних проектів як частину своїх програм фінансової підтримки.

Перевагою грантового фінансування є широкий перелік потенційних отримувачів грантів:

– бізнеси можуть отримати гранти для впровадження енергоефективних технологій та вирішення енергетичних проблем;

– громадські установи можуть отримати гранти для здійснення енергоефективних реконструкцій та модернізації.

– неприбуткові організації, що працюють у сфері енергоефективності та екології.

Розробка механізму фінансування енергоефективного проекту - це комплексний процес, який включає в себе наступні основні етапи:

– оцінка проекту енергоефективності: проведення аудиту та аналізу поточного стану споживання енергії, визначення потенційних можливостей для зменшення споживання енергії та підвищення енергоефективності;

– розробка технічної концепції проекту: вибір технологій та обладнання, які можуть бути використані для зменшення споживання енергії, розробка плану реалізації та впровадження енергоефективних заходів;

– фінансова оцінка проекту: розрахунок витрат на реалізацію енергоефективного проекту, включаючи вартість обладнання, інженерні роботи, монтаж, технічну підтримку тощо, прогнозування економії енергії та зменшення витрат після впровадження проекту;

– вибір механізмів фінансування: визначення найбільш ефективних та відповідних механізмів фінансування, таких як банківські кредити, субсидії, гранти, інвестиційні фонди, ESCO тощо;

– розробка бізнес-плану: складання детального бізнес-плану, включаючи прогнозування доходів, витрат та прибутку; визначення стратегії повернення інвестицій та розрахунок показників ефективності проекту;

- пошук потенційних інвесторів та укладення угод на реалізацію проєкт;
- реалізація енергоефективного проєкту згідно з розробленою технічною концепцією та бізнес-планом;
- моніторинг та оцінка результатів (оцінка досягнутих цілей щодо зменшення споживання енергії та економії коштів).

Розробка механізму фінансування енергоефективного проєкту вимагає комплексного підходу та співпраці між різними зацікавленими сторонами, такими як інвестори, урядові органи, банки, підприємства та інші сторони.

Література

1. Закон України «Про енергозбереження» № 74/94 ВР від 1 липня 1994 року (зі змінами та доповненнями від 09.04.2015). Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/74/94>.

2. Биба В.В., Міняйленко І.В. Особливості фінансування енергозберігаючих заходів: співпраця з ЄС. *Економіка і суспільство*. Випуск 14. 2018. С. 69-75. [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/8.pdf

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Криворучко Оксана Миколаївна, докт. екон. наук, завідувач кафедри менеджменту, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, e-mail: oksana.khadi.fub@gmail.com, ORCID: [0000-0003-0967-7379](https://orcid.org/0000-0003-0967-7379)

Кривенко Леонід Федорович, аспірант, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, e-mail: leonk77@meta.ua

Пучков Олег Олексійович, аспірант, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, e-mail: Puchkov.Oleg@sollyplus.com.ua

Україна є енергодефіцитною країною, яка забезпечує свої потреби в паливі та енергії менш ніж на 50% за рахунок власних ресурсів. Енергоємність валового внутрішнього продукту України нині більш ніж удвічі перевищує показники розвинених країн. В зв'язку з цим стратегічною лінією державної політики економічного і соціального розвитку є розширення енергозбереження, що веде до високої економічної ефективності.

Ця політика реалізується через розвиток нових енергозберігаючих, маловідходних і безвідходних технологій, ефективних систем і заходів з контролю енергоспоживання та захисту довкілля від забруднення, а також організацію комплексного управління енергетикою та економікою. На вирішення цих задач спрямовано впровадження систем енергетичного менеджменту.